

Josip Kumpes
Institut za migracije i narodnosti
Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

PRISILNA MIGRACIJA, KOLONIZACIJA I ETNIČKI SUKOB: PRILOZI ZA ISTRAŽIVANJE I BIBLIOGRAFIJU*

SAŽETAK

U ovom istraživanju (bibliografiji) autor bilježi radove različitih znanstvenih disciplina i pristupa (povijesne, sociološke, demografske, ekonomsko-povijesne, socijalno-geografske, pravne, politološke i psihološke) i poneke publicističke radove i građu što se odnose na kolonizacije, prisilne migracije i "etnička čišćenja" na južnoslavenskom (balkanskom) prostoru tijekom 20. stoljeća, ali i poneke radove što se odnose na te pojave i procese tijekom nekoliko prethodnih stoljeća. Navedeni su radovi što se izričito odnose na jedno od naslovljenih tematskih područja, ali i radovi i građa što se djelomice odnose na ta tematska područja ili ih pak posredno (usputno), odnosno šire i/ili uzročno kontekstualiziraju.

Uvod: problem i društveno-povijesni kontekst

Ovo istraživanje (bibliografija) bilježi radove različitih znanstvenih disciplina i pristupa (povijesne, sociološke, demografske, ekonomsko-povijesne, socijalno-geografske, pravne, politološke, psihološke) te poneke publicističke radove i građu što se odnose na prisilne migracije, kolonizacije i etničke sukobe na južnoslavenskom (balkanskom) prostoru tijekom 20. stoljeća, ali i pogdje koje radove što se odnose na te pojave i procese tijekom nekoliko prethodnih stoljeća. Istraživači, znanstvenici i publicisti te raznovrsni "praktičari" napisali su, odnosno objavili, mnoge i raznorodne radove (i građu) što se izričito odnose na jedno ili na više naslovljenih tematskih područja, ali i radove i građu što se djelomice odnose na ta tematska područja ili ih pak posredno (usputno), odnosno šire i/ili uzročno kontekstualiziraju.

Problemi kolonizacija uglavnom se podvode pod "organizirane migracije" (kako se katkada naziva "migracije izazvane nekim vanjskim utjecajem"). Organizirane migracije se pak može u nekim slučajevima razmatrati u sklopu problematike prisilnih migracija (usp. André Armengaud, "Histoire des migrations", u *Encyclopædia Universalis*, c. 12, Paris, 1985, str. 236). Proučavanje prisilnih migracija može obuhvatiti problematiku deportacija (kaznenih migracija), trgovine robljem, (prisilnog) raseljavanja, prisilnih (i dvojbeno slobodnih) kolonizacija, izbjeglištva itd. (uključujući, dakako, i istraživanje društveno-povijesnih okolnosti što generiraju te procese i unutar kojih se oni zbivaju).

* Ovaj je rad proširen i preinačen prilog što je priredeno u okviru projekta "Nasilje u istočnoevropskim društvima u prijelazu: prisilne migracije u Hrvatskoj devedesetih godina" (nositeljica projekta: dr. Silva Mežnarić).

Mnoga dosadašnja istraživanja pokazuju da su kolonizacije i prisilne migracije nerijetko ili gotovo neminovno, makar na neki način, povezane sa sukobima ili ratovima na rasnoj, religijskoj ili etničkoj (nacionalnoj) osnovi, te sukobima zbog pripadanja posebnim društvenim grupama ili izražavanja posebnog političkog mišljenja. Ti se sukobi mogu očitovati kao unutarnji, ali mogu biti i izrazom vanjske agresije, okupacije ili strane dominacije. Kadšto se istraživanje prisilnih kolonizacija i migracija povezuje i s problemima genocida i etnocida. U tom smislu valja shvatiti i povezanost između prvog dijela bibliografije što se odnosi na probleme kolonizacija (te s njima, uglavnom, povezane probleme agrarnih reformi) i prisilnih migracija (deportacija, progona, raseljavanja, izbjeglištva itd.) i drugog što se odnosi na probleme etničkog sukoba, "etničkog čišćenja" i genocida.

Društvene i političke prilike na južnoslavenskom prostoru često su se i brzo mijenjale pa su se tako mijenjale i okolnosti u kojima su se događali procesi raznih kolonizacija, prisilnih migracija i "etničkih čišćenja". No, usporedno s tim mijenama pojavljivali su se i znanstveno i ideološki raznovrsni pogledi i pristupi tim procesima. Tako je, primjerice, nerijetko (bilo) teško razabrati u kojoj mjeri kolonizacije valja vidjeti kao dobrovoljne, iznuđene ili prisilne, ili pak u kojoj su mjeri one bile povezane i s raznovrsnim i raznosmjernim ciljnim premještanjima stanovništva ("etnička čišćenja" i sl.). Kako se čini, i dalje će trebati nastojati produbljivati znanstveno (povijesno, sociološko itd.) zahvaćanje tih problema što su tijekom stoljećâ pa do najnovijeg doba značajno obilježavali i koji još (zbog novog ratnog sukoba, masovnih progona, "etničkih čišćenja" i izbjegličke krize) uvelike obilježavaju život ljudi na južnoslavenskom (balkanskom) prostoru.

1. Prisilna migracija i kolonizacija

1. ADAMČEK, Josip. *Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine XV do kraja XVII stoljeća*. Zagreb: JAZU /etc./, 1980. 853 str., Zusammenfassung.
2. *Agrarna reforma*, knj. 1: *Zakon o uređenju agrarnih odnosa u ranijim pokrajinama Južne Srbije i Crne Gore*. Beograd: Ministarstvo poljoprivrede Kraljevine Jugoslavije, 1933. 109 str.
3. *Agrarna reforma*, knj. 2: *Zakon o naseljavanju Južnih krajeva*. Beograd: Ministarstvo poljoprivrede Kraljevine Jugoslavije, 1933. 101 str.
4. *Agrarna reforma*, knj. 3: *Zakon o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima od 19 juna 1931 godine sa izmenama i dopunama od 5 decembra 1931 godine i 24 juna 1933 godine*. Beograd: Ministarstvo poljoprivrede Kraljevine Jugoslavije, 1933. 184 str.
5. *Agrarna reforma: uredbe, naredbe i raspisi*. Zagreb: Izdanje Ministarstva za agrarnu reformu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu, 1920. 310 str.
6. *Agrarna reforma: zakoni, naredbe i raspisi*, 2. dio. Zagreb: Izdanje Ministarstva za agrarnu reformu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Beogradu, 1925. 415 str.

7. ANDONOV, Vančo. "Iseluvanjata od Makedonija, makedonskoto iseleništvo vo prekuokeanskite zemji i negovoto organizirano sobiranje", u: *Iseljenišvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik*. Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 210-221.
8. ANĐELIĆ, Anđelko Đ. "Zemljišno-posedovne i ekonomske posledice poratne agrarne reforme i kolonizacije u Vojvodini", *Privredna izgradnja*, Novi Sad, 21/1976, br. 1-2, str. 17-27, резюме.
9. ANĐELIĆ, Anđelko Đ. "Dekolonizacija u Vojvodini", *Sociologija sela*, Zagreb, 15/1977, br. 55-56, str. 115-122.
10. ANTIĆ, Ljubomir. "Prilog istraživanju austrijske iseljeničke politike i zakonodavstva kao činilaca masovnog iseljavanja iz Dalmacije pred prvi svjetski rat", *Zadarska revija*, Zadar, 34/1985, br. 2-3, str. 242-254.
11. APOSTOLOV, Aleksandar. *Kolonizacijata na Makedonija vo stara Jugoslavija*. Skopje: Misla, 1990. 239 str.
12. AVDIĆ, Avdija. "Opšti pogled na migraciona kretanja muslimanskog stanovništva na Balkanu od kraja XIX veka do zaključenja jugoslovensko-turske konvencije (11. jula 1938. god.)", *Novopazarski zbornik*, Novi Pazar, 1985, br. 9, str. 147-166.
13. BABIĆ, Branko. "Migracije u novooslobođenim krajevima Crne Gore 1912-1915", *Jugoslovenski istorijski časopis*, Beograd, 1973, br. 3-4, str. 163-170, résumé.
14. BABIĆ, Marko. "Iseljavanje Hrvata iz rimokatoličke župe Ulice u Bosanskoj Posavini", *Migracijske teme*, Zagreb, 7/1991, br. 1, str. 59-75, summary.
15. BANDŽOVIĆ, Safet. "O migracionim kretanjima u Bosni i Hercegovini 1941. godine", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 237-258.
16. BANOVIĆ, Branimir. "Potisni i privlačni faktori u iseljavanju iz Hrvatske u Australiju od konca 19. stoljeća do recentnog vremena", *Migracijske teme*, Zagreb, 6/1990, br. 1, str. 7-17, summary.
17. BAOTIĆ, Zvonimir. "Velika seoba katolika iz Bosne u vrijeme bečkih ratova 1683-1699", *Mladi teolog*, Sarajevo, 10/1989, br. 1, str. 13-20.
18. BENČEVIĆ, Željko. "Stvaranje zemljišnog fonda agrarne reforme i kolonizacije u slavonskopožeškom, đakovačkom, županjskom i vinkovačkom kraju sa stanjem 31. prosinca 1947. godine", *Zbornik CDISB*, Slavonski Brod, 21/1984, br. 1, str. 381-415, summary.
19. BENČEVIĆ, Željko. "Raspodjela zemljišnog fonda agrarne reforme i kolonizacije u slavonskopožeškom, đakovačkom, županjskom i vinkovačkom kraju", *Zbornik CDISB*, Slavonski Brod, 22/1985, br. 1, str. 249-296, summary.

20. BENČEVIĆ, Željko. "Stvaranje šumskog fonda agrarne reforme i kolonizacije na području slavonsko-baranjske regije (1945-1948)", *Slavonski povijesni zbornik*, Slavonski Brod, 24/1987, br. 1-2, str. 111-143, summary.
21. BERIĆ, Dušan. "Oslobodilački pokret u Bosni i Hercegovini 1848-1862. i migracije stanovništva", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 149-150.
22. BERTOŠA, Miroslav. *Etos i etnos zavičaja*. Pula: Čakavski sabor /etc./, 1985. 327 str.
23. BERTOŠA, Miroslav. *Mletačka Istra u XVI i XVII stoljeću*, knj. 1-2. Pula: Istarska naklada, 1986. 320+515 str.
24. BIĆANIĆ, Rudolf. *Agrarna prenapučenost*. Zagreb: Zavod za proučavanje seljačkog i narodnog gospodarstva "Gospodarska sloga", b. g. (1940). 33 str., Zusammenfassung.
25. BILANDŽIĆ, Dušan. *Historija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije: glavni procesi 1918-1985*. 3. dop. izd. Zagreb: Školska knjiga, 1985. XII, 569 str.
26. BOGNAR, Andrija. "Stanovništvo Baranje", *Geografski glasnik*, Zagreb, 1971-1972, br. 33-34, str. 91-140, summary.
27. BOGNAR, Andrija. "Razvoj etničke strukture Baranje", u: *Političko-geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991, str. 293-315, summary, Zusammenfassung, résumé.
28. BOŠKOVIĆ, Branko. "Naseljenici na Kosovu i Metohiji (1918-1941) i njihov progon (1941-1944), s posebnim osvrtom na bosansko-hercegovačke naseljenike", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 411-438.
29. BOŠNJOVIĆ, Ilijas. "Migracije stanovništva Bosne i Hercegovine od 1940. i ranije do 1981. god.", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 357-363.
30. BREZNIK, Dušan. "Unutrašnje migracije u Jugoslaviji posle drugog svetskog rata", u: *Pogledi na migracije stanovništva Jugoslavije*. Beograd: Institut društvenih nauka, Centar za demografska istraživanja, 1990, str. 33-61.
31. BUKUROV, Branislav B. *Poreklo stanovništva Vojvodine*. Novi Sad: Matica srpska, 1957. 69 str.
32. BUKUROV, Branislav. "Kolonizacija Bačke za vreme drugog svetskog rata", *Glasnik Srpskog geografskog društva*, Beograd, 1971, sv. 51, br. 1, str. 55-63, résumé.
33. BULATOVIĆ, Radomir. "Ekonomska osnova migracija u Bosni i Hercegovini 1941-1945", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 281-295.

34. BUTURAC, Josip. "Stanovništvo Požege i okolice 1700-1950", *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, Zagreb, (JAZU), 1967, knj. 43, str. 205-594.
35. BUTURAC, Josip. *Katolička crkva u Slavoniji za turskoga vladanja*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1970. 240 str.
36. CIFRIĆ, Ivan. *Revolucija i seljaštvo u Jugoslaviji*. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost, 1981. 294 str.
37. CVIJIC, Jovan. *Balkansko poluostrvo*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti /etc./, 1987. 550 str. (Sabrana dela; knj. 2)
38. ČIŠIĆ, Husrev. "O agrarnim odnosima i agrarnoj reformi u Bosni i Hercegovini", *Život*, Sarajevo, 26/1977, knj. 51, br. 5, str. 576-582.
39. ČIZMIĆ, Ivan. "Iseljavanje iz južnoslavenskih zemalja do drugog svjetskog rata", *Migracije*, Zagreb, 11/1982, br. 6-7, str. 306-315.
40. ČIZMIĆ, Ivan. "Neke bitne karakteristike jugoslavenskog iseljeničtva (1945-1975)", u: *Seobe Srba nekad i sad* (ur. Vladimir Grečić). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu; Matica Srba i iseljenika Srbije, 1990, str. 93-103.
41. ČUBRILOVIĆ, Vasa. "Iseljavanje Arnauta", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 106-124.
42. ČUBRILOVIĆ, Vasa. "Deportation of Albanians", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 114-134.
43. DAVIDOVIĆ, Milena. "Etnički aspekt migracija: rezultati jednog istraživanja", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 519-525.
44. DIMKOVIĆ, Borislav. "Međusobni odnosi i uticaji starosjedelaca i kolonista posle II svetskog rata", *Sociologija sela*, Zagreb, 2/1964, br. 5-6, str. 100-109, summary, резюме.
45. *Društveni razvoj u Hrvatskoj (od 16. stoljeća do početka 20. stoljeća)* (ur. Mirjana Gross). Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1981. 420 str., Zusammenfassung.
46. ĐURIĆ, Vladimir R. "Geografski raspored novokolonizovanog stanovništva u Vojvodini", *Glasnik Etnografskog instituta SAN*, Beograd, 1957, knj. 2-3 (1953-54), str. 737-747, résumé.
47. ĐURIĆ, Vladimir. *Najnovije naseljavanje Bačke kolonistima iz Hrvatske. Naselja: Bački Gračac, Kljajićevo, Čonoplja, Stanišić i Ridica*. Novi Sad: Matica srpska, 1960. 99 str., résumé.

48. ĐURIĆ, Vojislav. "Neke prostorne posledice socijalnih procesa u vojvođanskom selu", *Sociologija sela*, Zagreb, 5/1967, br. 17, str. 51-59, summary, резюме.
49. ERIĆ, Milivoje. *Agrarna reforma u Jugoslaviji 1918-1941. god.* Sarajevo: Veselin Masleša, 1958. 547 str.
50. ERJAVEC, Tonči. *Španovica: kronika nastajanja i nestanka.* Zagreb: Novi Liber, 1992. X, 254 str.
51. FERENC, Tone. *Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941-1945.* Maribor: Obzorja, 1968. 857 str.
52. FERENC, Tone. *Nacistička politika denacionalizacije u Sloveniji u godinama od 1941 do 1945.* Ljubljana - Beograd: Partizanska knjiga, 1979. 747 str.
53. FOLIĆ, Milutin. "Zabrana povratka kolonista (naseljenika) na Kosovu i Metohiji, s posebnim osvrtom na bosanskohercegovačke naseljenike tokom 1945-1947", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina.* Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 439-452.
54. FRIGANOVIĆ, Mladen. "Demographic Dynamics in Vojvodina (Example of Regional Multi-Ethnicity)", *Geografski glasnik*, Zagreb, 1991, vol. 53, pp. 1-17.
55. GAČEŠA, Nikola L. *Agrarna reforma i kolonizacija u Bačkoj 1918-1941.* Novi Sad: Matica srpska, 1968. 287 str.
56. GAČEŠA, Nikola L. "Prilog proučavanju agrarno-posedovne strukture i agrarnih prilika u Vojvodini u vreme stvaranja Jugoslavije", u: *Naučni skup u povodu 50-godišnjice raspada Austro-Ugarske Monarhije i stvaranja jugoslavenske države.* Zagreb: JAZU, Odjel za društvene nauke, 1969, str. 275-286.
57. GAČEŠA, Nikola L. *Agrarna reforma i kolonizacija u Banatu 1919-1941.* Novi Sad: Institut za izučavanje istorije Vojvodine; Matica srpska, 1972. 420 str. (Monografije; knj. 2)
58. GAČEŠA, Nikola. "Opšta obeležja agrarne reforme i kolonizacije u Vojvodini između dva svetska rata", *Jugoslovenski istorijski časopis*, Beograd, 1973, br. 3-4, str. 171-180, Zusammenfassung.
59. GAČEŠA, Nikola. "Prilog proučavanju uloge Sretena Vukosavljevića u provođenju kolonizacije u Vojvodini posle drugog svetskog rata", *Istorijski zapisi*, Titograd, 28(48)/1975, knj. 32, br. 1, str. 151-164.
60. GAČEŠA, Nikola L. *Agrarna reforma i kolonizacija u Sremu 1919-1941.* Novi Sad: Institut za izučavanje istorije Vojvodine, 1975. 341 str., резюме, Zusammenfassung (Monografije; knj. 10)
61. GAČEŠA, Nikola L. "Prilog proučavanju emigracionih problema u Vojvodini između dva svetska rata", u: *Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik.* Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 168-191.

62. GAĆEŠA, Nikola L. *Agrarna reforma i kolonizacija u Jugoslaviji 1945-1948*. Novi Sad: Matica srpska, 1984. 404 str., summary, резюме.
63. GAĆEŠA, Nikola L. "Iseljavanje iz Bosne i Hercegovine u Vojvodinu 1945-1948", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 389-404.
64. GAVRILOVIĆ, Živojin. *Prilog poznavanju uticaja posleratne migracije na telesno stanje Crnogoraca naseljenih u Vojvodini*. Novi Sad: Matica srpska, 1960. 28 str., Zusammenfassung.
65. GAVRILOVIĆ, Živojin. "Prilog poznavanju uticaja posleratne migracije na telesni razvoj naseljenika iz Bosne u Vojvodinu", *Zbornik za prirodne nauke*, Novi Sad, (Matica srpska), 1964, sv. 27, str. 112-129, résumé.
66. GEIGER, Vladimir. "Nijemci u Hrvatskoj", *Migracijske teme*, Zagreb, 7/1991, br. 3-4, str. 319-334, summary.
67. GEIGER, Vladimir. "Osvrt na važniju folksdojčersku literaturu o sudbini Nijemaca u Jugoslaviji", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 25/1993, br. 1, str. 163-168, summary.
68. GELO, Jakov. *Demografske promjene u Hrvatskoj od 1780. do 1981. godine*. Zagreb: Globus, 1987. 315 str.
69. GRAFENAUER, Bogo. "Slovenci na zahodni meji: vprašanja srednjeveške kolonizacijske zgodovine Beneške Slovenije s posebnim ozirom na naselitev Slovencev", *Prešernov koledar*, 1978, str. 97-107.
70. GRAHOVAC, Petar. "20 godina agrarne reforme u Jugoslaviji", *Ekonomika poljoprivrede*, Beograd, 13/1966, br. 3, str. 186-203, summary, резюме.
71. GRAHOVAC, Petar. "Agrarna reforma", u: *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 1. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1980, str. 31-34.
72. GROSS, Mirjana. *Počeci moderne Hrvatske: neoapsolutizam u civilnoj Hrvatskoj i Slavoniji 1850-1860*. Zagreb: Globus /etc./, 1985. 521 str.
73. GROSS, Mirjana, SZABO, Agneza. *Prema hrvatskome građanskom društvu: društveni razvoj u civilnoj Hrvatskoj i Slavoniji šezdesetih i sedamdesetih godina 19. stoljeća*. Zagreb: Globus, 1992. 626 str.
74. HADŽIBEGOVIĆ, Ilijas. "Iseljavanje iz Bosne i Hercegovine za vrijeme austrougarske uprave (1878. do 1918)", u: *Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik*. Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 243-248.
75. HAMOVIĆ, Miloš. "O demografskim promjenama i problemima Sarajeva 1941-1945. godine kao posljedici izbjeglištva", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 259-279.

76. HANDŽIĆ, Adem. "O kretanju stanovništva u regionu srednjeg toka Bosne (međuprostor Maglaj-Doboj-Tešanj) od druge polovine XV do kraja XVI st.", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 57-66.
77. HERŠAK, Emil, MESIĆ, Milan. "L'espace migratoire de Yougoslavie: historique des migrations yougoslaves", *Revue Européenne des Migrations Internationales*, Poitiers, 6/1990, n° 2, pp. 27-64.
78. HERŠAK, Emil, ŠIMUNKO, Joža. "Međimurje - povijest, identitet i seobe", *Migracijske teme*, Zagreb, 6/1990, br. 4, str. 569-591, summary.
79. *Historija naroda Jugoslavije*, II (ur. Branislav Đurđev, Bogo Grafenauer, Jorjo Tadić). Zagreb: Školska knjiga, 1959. XII, 1423 str. <kolonizacije, prisilne migracije i etničke promjene na južnoslavenskom prostoru od XV do XIX stoljeća>
80. HOLJEVAC, Većeslav. *Hrvati izvan domovine*. Zagreb: Matica hrvatska, 1967. 375 str.
81. HORVAT, Branko. *Kosovsko pitanje*. Zagreb: Globus, 1988. 190 str.
82. HORVAT, Viktor. *Suvremene nutarnje seobe i kretanja Hrvata: posljedica dinamike društvenih procesa*. Zagreb: Hrvatska državna tiskara u Zagrebu, 1942. 77 str., Zusammenfassung.
83. HOŠKO, Emanuel F. "Djelovanje franjevaca Bosne Srebrne u Slavoniji, Srijemu, Ugarskoj i Transilvaniji tijekom XVI. i XVII. stoljeća", u: *Povijesno-teološki simpozij u povodu 500. obljetnice smrti bosanske kraljice Katarine (održan 24. i 25. listopada 1978. u Sarajevu)*. Sarajevo: Franjevačka teologija, 1979, str. 103-115.
84. HOXHA, Hajredin. "Uzroci, problemi i posljedice migracija stanovništva Kosova i pripadnika albanske nacionalnosti u inostranstvo", u: *Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik*. Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 257-272.
85. HRABAK, Bogumil. "Naseljavanje hercegovačkih i bosanskih Vlaha u dalmatinsku Zagoru u XIV, XV i XVI veku", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 67-87.
86. HRIBAR, A[lfons]. *Agrarna reforma*. Zagreb: "Meja", 1924. 208 str. (Agrarna biblioteka; 9)
87. IMAMOVIĆ, Mustafa. "Bosanskomuslimanska dijaspora u SAD", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 349-356.
88. IVANČEVIĆ, Ljubomir. "Agrarna reforma na veleposedu naslednika grofa Petra Pejačevića (1919-1940)", *Zbornik za društvene nauke*, Novi Sad, (Matica srpska), 1960, br. 25, str. 135-151.

89. IVANČEVIĆ, Ljubomir. "Prilog proučavanju agrarne reforme u Sremu u vreme 'Nezavisne Države Hrvatske'", *Zbornik za društvene nauke*, Novi Sad, (Matica srpska), 1966, br. 43, str. 126-147.
90. JANKULOV, Borislav. *Pregled kolonizacije Vojvodine u XVIII i XIX veku*. Novi Sad: Matica srpska, 1961. 119 str.
91. JANŠA, Olga. "Agrarna reforma v Sloveniji med obema vojnama", *Zgodovinski časopis*, Ljubljana, 18/1964, str. 173-189.
92. JELIĆ-BUTIĆ, Fikreta. *Ustaše i Nezavisna Država Hrvatska 1941-1945*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber; Školska knjiga, 1977. 331 str.
93. JELIĆ-BUTIĆ, Fikreta. *Četnici u Hrvatskoj 1941-1945*. Zagreb: Globus, 1986. 271 str.
94. KAČAVENDA, Petar M. *Nemci u Jugoslaviji 1918-1945*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 1991. 171 str.
95. KAŠIĆ, Biljana. "Uloga Agitpropa KPH u Slavoniji (1945-1950)", *Časopis za savremenu povijest*, Zagreb, 20/1988, br. 1-2, str. 173-182.
96. KISIĆ-KOLANOVIĆ, Nada. "Vrijeme političke represije: 'veliki sudski procesi' u Hrvatskoj 1945.-1948.", *Časopis za savremenu povijest*, Zagreb, 25/1993, br. 1, str. 1-23, summary.
97. KLEMENČIĆ, Mladen. "Baranja, povjesno-geografski pregled", *Studia Ethnologica*, Zagreb, 1992, sv. 4, str. 15-21, summary.
98. KLEMENČIĆ, Mladen, OREŠIĆ, Danijel. "Promjene etničkog sastava stanovništva općina Dvor, Glina, Kostajnica, Vojnić i Vrginmost", u: *Političko-geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991, str. 257-291, summary, Zusammenfassung, résumé.
99. KLINAR, Peter. "Mednarodni migracijski trendi in begunci iz BiH", *Teorija in praksa*, Ljubljana, 29/1992, št. 7-8, str. 773-784.
100. KORENČIĆ, Mirko. *Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857-1971*. Zagreb: JAZU, 1979. XXII, 900 str. (Djela JAZU; knj. 54)
101. KOSTIĆ, Cvetko. *Seljaci - industrijski radnici*. Beograd: Rad, 1955. 249 str.
102. KOSTIĆ, Darinka M. *Promene u društvenom životu kolonista*. Beograd: Institut društvenih nauka, 1963. 126 str. (umnoženo)
103. KOSTIĆ, Darinka. "Iskustva jednog ex post facto istraživanja promena u porodičnom životu agrarnih kolonista", *Sociologija*, Beograd, 8/1966, br. 3, str. 53-68.
104. KOSTIĆ, Mita. "Iseljavanje Crnogoraca u Srbiju 1889 g. (Po aktima cetinjske, bečke i beogradske vlade)", *Glasnik Etnografskog instituta SAN*, Beograd, 1957, sv. 2-3 (1953-1954), str. 99-113, summary.

105. KRALJAČIĆ, Tomislav. "Povratak muslimanskih iseljenika iz Bosne i Hercegovine u toku prvog balkanskog rata", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 151-162.
106. KRIZMAN, Bogdan. "Elaborat dra Ive Andrića o Albaniji iz 1939. godine", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 9/1977, br. 2, str. 77-89.
107. KRPAN, Stjepan. *Od Karaša do Biferna*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1988. 327 str.
108. KRSTIĆ, Đorđe. *Kolonizacija u Južnoj Srbiji*. Sarajevo: vlast. nakl., 1928. VII, 102 str
109. LAH, Ivo. "Istinski demografski gubici Jugoslavije u Drugom svjetskom ratu", *Statistička revija*, Beograd, 2/1952, br. 2-3, str. 214-224, résumé, summary.
110. LAJIĆ, Ivan. *Stanovništvo dalmatinskih otoka: povijesne i suvremene značajke depopulacije*. Zagreb: Consilium; Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu, 1992. 329 str.
111. LALOVIĆ, Miroslav. "Etničke karakteristike migracija u Vojvodini", *Statističar*, Beograd, 2/1980, br. 7-8, str. 131-146.
112. LAUŠIĆ, Ante. "Osvrt na neke dosadašnje rezultate istraživanja o iseljavanju iz priobalnoga i otočnog dijela Hrvatske od sredine 19. stoljeća do svršetka Prvoga svjetskog rata", *Migracijske teme*, Zagreb, 1/1985, br. 2, str. 57-67, summary.
113. LAUŠIĆ, Ante. *Doseljavanje i iseljavanje stanovništva Istre do početka drugoga svjetskog rata*. Zagreb: Centar za istraživanje migracija i narodnosti, listopad 1986. 21 str. (tipkano; elaborat)
114. LAUŠIĆ, Ante. "Uzroci i oblici iseljavanja iz Istre nakon drugog svjetskog rata", *Zapošljavanje i udruženi rad*, Zagreb, 12/1987, br. 3, str. 369-387, summary.
115. LAUŠIĆ, Ante. "Osnovne značajke kolonizacijskih procesa na jugoslavenskom prostoru 1918-1948", *Migracijske teme*, Zagreb, 5/1989, br. 1, str. 27-42, summary.
116. LAUŠIĆ, Ante. "Dalmacija u kontekstu jugoslavenske agrarne reforme i kolonizacije (1945-1948)", *Zapošljavanje i udruženi rad*, Zagreb, 14/1989, br. 2, str. 192-210, summary.
117. LAUŠIĆ, Ante. "Kolonisti i izbjeglice u Slavoniji u vrijeme agrarne reforme i kolonizacije 1945-1948", *Zapošljavanje*, Zagreb, 15/1990, br. 1, str. 4-13, summary.
118. LAUŠIĆ, Ante. "Iseljavanje bosansko-hercegovačkih izbjeglica (muhadžira) iz Hrvatske u vrijeme agrarne reforme i kolonizacije 1945-1948. godine", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 405-409.
119. LAUŠIĆ, Ante. "Iz povijesti folksdojčera i njihova egzodusa na tlu Jugoslavije", *Migracijske teme*, Zagreb, 7/1991, br. 2, str. 183-192, summary.

120. LIVADA, Svetozar. "Sedam radova o kolonizacijama", *Sociologija sela*, Zagreb, 1/1963, br. 1, str. 105-112.
121. LIVADA, Svetozar. "Kolonizacija veteranskih struktura iz Slunja 1945-1948. godine", *Zbornik Matice srpske za društvene nauke*, Novi Sad, 1985, sv. 78, str. 175-186.
122. LIVADA, Svetozar. "Dramatična strana migracije", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 315-319.
123. LUTOVAC, Milisav. "Migracije i kolonizacije u Jugoslaviji u prošlosti i sadašnjosti", *Glasnik Etnografskog instituta*, Beograd, (SAN), 1958, knj. 7, str. 13-23, résumé.
124. MACURA, Miloš. "Predmoderne migracije u savremenom jugoslovenskom društvu", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 461-469.
125. MARKOVIĆ, Petar. *Migracije i promene agrarne strukture*. Zagreb: Centar za sociologiju sela, grada i prostora Instituta za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1974. 126 str.
126. MAROVIĆ, Branislav. "Kolonizacija Crnogoraca u Vojvodini 1945-1948", *Praksa*, Titograd, 1986, br. 5, str. 39-50.
127. MATICKA, Marijan. "Društvene promjene na selu u Hrvatskoj u vrijeme provođenja agrarne reforme i kolonizacije (1945-1948)", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 9/1977, br. 3, str. 69-80, summary.
128. MATICKA, Marijan. "Uvjeti i okolnosti za provođenje agrarne reforme i kolonizacije u Hrvatskoj 1945. godine", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 10/1978, br. 2, str. 5-15, summary.
129. MATICKA, Marijan. "Sudjelovanje Hrvatske u saveznoj kolonizaciji 1945-1948. godine", *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU*, Zagreb, 1981, sv. 11, str. 289-322, summary.
130. MATICKA, Marijan. "Agrarna reforma i kolonizacija u Baranji 1945-1948. godine", u: *Tri stoljeća Belja*. Osijek: JAZU, Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986, str. 266-272.
131. MATICKA, Marijan. "Kolonizacija u Hrvatskoj od 1945-1948. godine", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 19/1987, br. 2, str. 27-53.
132. MATICKA, Marijan. "Razrješenje kolonatskih odnosa u agraru Dalmacije (1945-1948)", *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta*, Zagreb, 1988, sv. 21, str. 137-144, résumé.
133. MATICKA, Marijan. *Agrarna reforma i kolonizacija u Hrvatskoj od 1945. do 1948.* Zagreb: Školska knjiga; Stvarnost, 1990. 186 str. <prilozi: tablični pregledi; pregled zakona, odluka, uredba, naredaba, rješenja i ostalih akata o agrarnoj reformi i kolonizaciji; izvori i literatura>

134. MATICKA, Marijan. "Zakonski propisi o vlasničkim odnosima u Jugoslaviji (1944-1948)", *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta*, Zagreb, 1992, sv. 25, str. 123-148, summary.
135. MATICKA, Marijan. "Promjene vlasničkih odnosa u Jugoslaviji (1945.-1948.) na stranicama hrvatskih novina", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 24/1992, br. 3, str. 165-176, summary.
136. MEDICA, Karmen. "Migracije na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 497-504.
137. MESIĆ, Milan. *Osjetljivi i ljuti ljudi: hrvatske izbjeglice i prognanici*. Zagreb: Ured za prognanike i izbjeglice Vlade Republike Hrvatske; Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu, 1992. IV, 155 str., summary.
138. MEŽNARIĆ, Silva. *Sociologijski vidici unutrašnjih migracija u Jugoslaviji: imigracije u Sloveniju*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za sociologiju, politične vede in novinarstvo, 1984. 239 str.
139. MEŽNARIĆ, Silva. *Osvajanje prostora - prekrivanje vremena: migracije umjesto razvoja*. Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske, 1991. 149 str., summary.
140. MEŽNARIĆ, Silva. "Bosnia and Hercegovina: Selected Background Data and Analysis on Refugees, Migration and Development", *The Journal of Ethno-Development*, Detroit, 1/1993, no. 3, pp. 21-29.
141. MEŽNARIĆ, Silva, ZLATKOVIĆ WINTER, Jelena. "Forced Migration and Refugee Flows in Croatia, Slovenia and Bosnia-Herzegovina: Early Warning, Beginning and Current State of Flows", *Refuge*, Toronto, 12/1993, no. 7, pp. 3-5.
142. *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990. 675 str.
143. *Migrations in Balkan History*. Belgrade: Serbian Academy of Sciences and Arts, Institute for Balkan Studies /etc./, 1989. 170 p.
144. MIHLETIĆ, Ante. *Agrarna reforma i kolonizacija u Hrvatskoj*. Zagreb: Ekonomski institut Privrednog savjeta vlade NRH, 1952. 32 str. (umnoženo)
145. MIKIĆ, Đorđe. "O kolonizaciji stranih seljaka u Bosni i Hercegovini u vrijeme austrougarske uprave", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 181-193.
146. MILINKOVIĆ, Bosiljka. *Bibliografija radova o jugoslavenskom selu i poljoprivredi (1964-1975)*. Zagreb: Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske, 1976. 168 str. (Posebno izdanje Časopisa za suvremenu povijest, br. 1/1976)
147. MILOSAVLJEVIĆ, Milivoje. "Naseljavanje i etnički procesi u Kikindi nastali posle prvog i drugog svjetskog rata", *NovopazarSKI zbornik*, Novi Pazar, 1978, br. 2, str. 93-100.

148. MILOŠEVIĆ, Slobodan D. *Izbeglice i preseljenici na teritoriji okupirane Jugoslavije 1941-1945. godine*. Beograd: Narodna knjiga; Institut za savremenu istoriju, 1981. 397 str.
149. MIRKOVIĆ, Mijo. *Seljaci u kapitalizmu: agrarno-ekonomske studije*. Zagreb: Matica hrvatska, 1952. 310 str.
150. MIRKOVIĆ, Mijo. *Ekonomska historija Jugoslavije*. Zagreb: Informator, 1968. XVI, 415 str.
151. MOROKVAŠIĆ, Mirjana. "La guerre et les réfugiés dans l'ex-Yougoslavie", *Revue Européenne des Migrations Internationales*, Poitiers, 8/1992, n° 2, pp. 5-25.
152. MUŠOVIĆ, Ejup. "O posleratnim migracijama sandžačkih Muslimana u Tursku i Makedoniju", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 453-460.
153. NEJAŠMIĆ, Ivica. *Migracija kao faktor demografskih promjena u Pazinštini: prilog populacijsko-gospodarskoj problematici srednje Istre u razdoblju 1945-1975. godine*. Zagreb: Centar za istraživanje migracija, 1980. 252 str., summary (Teme o iseljeništvu; br 9)
154. NEJAŠMIĆ, Ivica. *Bibliografija radova o unutrašnjoj migraciji stanovništva Jugoslavije u poslijeratnom razdoblju (1945-1986) = Bibliography of Works on the Population of Yugoslavia's Internal Migration in the Postwar Period (1945-1986)*. Zagreb: Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu, 1989. 158 str.
155. NEJAŠMIĆ, Ivica. *Depopulacija u Hrvatskoj: korijeni, stanje, izgledi*. Zagreb: Globus; Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu, 1991. 344 str., summary.
156. NEJAŠMIĆ, Ivo. "Osnovne značajke unutarnje migracije stanovništva Hrvatske 1880-1981", *Migracijske teme*, Zagreb, 8/1992, br. 2, str. 141-166, summary.
157. NILEVIĆ, Boris. "Iz migrantske psihologije srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u XV i XVI stoljeću", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 51-56.
158. NOVAK, Mojca. "Neučinkovita transformacija agrarnega sektorja kot zavora modernizacije: primer Jugoslavije", *Sociologija*, Beograd, 34/1992, br. 1, str. 87-102, summary.
159. OBERKERSCH, Valentin. *Die Deutschen in Syrmien, Slawonien, Kroatien und Bosnien. Geschichte einer deutschen Volksgruppe in Südosteuropa*. Stuttgart: Donauschwäbischen Kulturstiftung, 1989. X, 566 S.
160. OBRADOVIĆ, Milovan. *Agrarna reforma i kolonizacija na Kosovu (1918-1941)*. Priština: Institut za istoriju Kosova, 1981. 356 str.
161. OLIVEIRA-ROCA, Maria. *Obujam, razvoj i pravci suvremenih unutrašnjih migracija stanovništva SR Hrvatske*. Zagreb: Centar za istraživanje migracija, 1978. 90 str. (Rasprave o migracijama; br. 50)

162. OLIVEIRA-ROCA, Maria. *Tipovi i struktura unutrašnjih migracija SR Hrvatske*. Zagreb: Centar za istraživanje migracija, 1980. 88 str., summary (Rasprave o migracijama; br. 61)
163. ORLANOVIĆ, Mustafa. "Pitanje emigracije bosanskohercegovačkih Muslimana u Tursku", *Život*, Sarajevo, 26/1977, knj. 51, br. 5, str. 570-572.
164. ORŠOLIĆ, Marko. "Sedamstoljetno djelovanje franjevacu u Bosni i Hercegovini", u: *Franjevci na raskršću kultura i civilizacija = Franciscans on the Crossroad of Cultures and Civilizations*. Zagreb: MGC, 1988, str. 17-36.
165. PAJIĆ, Željko. "Socio-ekonomski razvoj krajeva u SR Hrvatskoj naseljenih srpskim stanovništvom od 1945. godine", u: *Zbornik radova o povijesti i kulturi srpskog naroda u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj*, kj. 1. Zagreb: JAZU, 1988, str. 29-46.
166. PAK, Mirko. "Kolonizacija Slovencev v Banatu", *Geografski zbornik*, Ljubljana, (SAZU), 1963, (št.) 8, str. 395-428, résumé.
167. PAVIČIĆ, Stjepan. "Bosna i Hercegovina: migracije", u: *Hrvatska enciklopedija*, sv. 3. Zagreb: Hrvatski izdavački bibliografski zavod, 1942, str. 128-139.
168. PAVIČIĆ, Stjepan. "Dalmacija: migracije", u: *Hrvatska enciklopedija*, sv. 4. Zagreb: Hrvatski izdavački bibliografski zavod, 1942, str. 480-487.
169. PAVIČIĆ, Stjepan. "Seobe i naselja u Lici", *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, Zagreb, (JAZU), 1962, knj. 41, str. 5-333.
170. PAVLOVIĆ, Mato. "Agrarna reforma u Istri od godine 1946. - 1948", *Rad JAZU*, Zagreb, 1952, knj. 288, str. 185-204.
171. PEJNOVIĆ, Dane. "Promjene etničke strukture istočne Like", u: *Političko-geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991, str. 217-256, summary, Zusammenfassung, résumé
172. PEJOV, Naum. "Asimilatorskata politika na Grcija vo Egejska Makedonija", *Makedonski iselenički almanah*, 1988, str. 105-114.
173. PEKIĆ, Petar. *Povijest Hrvata u Vojvodini od najstarijih vremena do 1929. godine*. Zagreb: Izdano s potporom "Matice hrvatske", 1930. 319 str.
174. PELIDIJA, Enes. "O migracionim kretanjima stanovništva bosanskog éjaleta u prvim decenijama XVIII stoljeća", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 119-131.
175. PETEŠIĆ, Ćiril. "Kolonizacija djece u župi Sveti Ivan Žabno 1942. godine", *Croatica Christiana Periodica*, Zagreb, 15/1991, br. 27, str. 149-164.
176. PETRANOVIĆ, Branko. *Političke i pravne prilike za vreme Privremene vlade DFJ*. Beograd: Institut društvenih nauka, Odeljenje za istorijske nauke, 1964. 232 str.

177. PETRANOVIĆ, Branko. *Politička i ekonomska osnova narodne vlasti u Jugoslaviji za vreme obnove*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 1969. 464 str.
178. PETROVIĆ, Ruža. *Demografski razvitak Vojvodine*. Novi Sad: Centar za političke studije i društveno-političko obrazovanje, 1973. 139 str.
179. PETROVIĆ, Ruža. *Migracije u Jugoslaviji i etnički aspekt*. Beograd: Istraživačko-izdavački centar SSO Srbije, 1987. 141 str.
180. PETROVIĆ, Ruža. "Iseljavanje Srba i Crnogoraca sa Kosova: rezultati istraživanja", *Pogledi*, Split, 18/1988, br. 2, str. 543-550, summary.
181. PETROVIĆ, Ruža, BLAGOJEVIĆ, Marina. *Seobe Srba i Crnogoraca sa Kosova i iz Metohije: rezultati ankete sprovedene 1985-1986. godine*. Beograd: SANU, 1989. VIII, 338 str., prilozi, résumé.
182. *Pogledi na migracije stanovništva Jugoslavije*. Beograd: Institut društvenih nauka, Centar za demografska istraživanja, 1990. 231 str.
183. POPOV, Jelena. *Narodni front u Vojvodini 1944-1953*. Novi Sad: Filozofski fakultet, Institut za istoriju, 1986. 424 str., summary, резюме (Monografije; knj. 27)
184. *Prezimana i naselja u Istri: narodnosna statistika u godini oslobođenja*, knj. 1-2 (ur. Josip Bratulić, Petar Šimunović). Pula: Čakavski sabor /etc./, 1985. 315+339 str.
185. *Prilozi i građa za poznavanje naselja i naseljavanja Vojvodine* (ur. Branislav Bukurov, Rajko Nikolić). Novi Sad: Matica srpska, 1964. 140 str.
186. "Prognanici i izbjeglice u Hrvatskoj", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 43/1993, br. 2-3, résumés /Zusammenfassungen/summaries. <tematski broj>
187. PULJIZ, Vlado. *Eksodus poljoprivrednika*. Zagreb: Centar za sociologiju sela, grada i prostora Instituta za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1977. 176 str.
188. PULJIZ, Vlado. "Réfugiés comme la consequence de la guerre en Croatie", *AWR Bulletin*, Vienne, 30(39)/1992, n° 4, pp. 173-178.
189. RADICA, Bogdan. *Hrvatska 1945*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1992. 396 str.
190. RADIĆ, Stjepan. *Moderna kolonizacija i Slaveni*. Zagreb: Matica hrvatska, 1904. VI, 374 str.
191. RADIS, A. M. "Features of Settlement in Australia by Macedonians from the Aegean Region", *Migracijske teme*, Zagreb, 6/1990, br. 1, str. 81-94.
192. RADOJIČIĆ, Dragana. "Migraciona kretanja iz Hercegovine u hercegovski kraj krajem XVII i početkom XVIII vijeka", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 101-107.
193. RAKIĆ, Radomir D. "Migracije i nacionalno konstituisanje Srba", u: *Seobe Srba nekad i sad* (ur. Vladimir Grečić). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu; Matica Srba i iseljenika Srbije, 1990, str. 37-49.

194. RAKITA, Rade. "Poslijeratna kolonizacija Župljana u Vojvodini: uzroci i posljedice novijih migracija stanovnika sa područja šipovačke komune (Prilog pitanju savremenih migracija stanovnika iz Bosanske krajine)", *Zbornik za društvene nauke*, Novi Sad, (Matica srpska), 1977, sv. 63, str. 231-259, summary.
195. RISMUNDO, Mihovil. *Hrvatske etničke skupine u susjednom području Italije*. Zagreb: Centar za istraživanje migracija, 1976. 66 str. (umnoženo)
196. RISTIĆ, Kosovka. "Naseljavanje Vojvodana na Kosovu između prvog i drugog svetskog rata", u: *Vojvodani van Vojvodine*. Novi Sad: Matica srpska, 1961, str. 25-40, résumé.
197. ROCCHI, Flaminio. *L'esodo dei Giuliani Fiumani e Dalmati*. Roma: Difesa Adriatica, 1970. 292 pag.
198. RODIĆ, Dragan. "Porast stanovništva i migraciona obeležja većih naselja u Vojvodini", *Zbornik za prirodne nauke*, Novi Sad, (Matica srpska), 1969, sv. 36, str. 29-47, résumé.
199. ROGIĆ, Veljko. "Hrvatska Vojna krajina - temeljna historijsko-geografska problematika", u: *Političko-geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991, str. 165-186, summary, Zusammenfassung, résumé.
200. ROKIĆ, Vasa. "Mozaik zemljišnih poseda: agrarna reforma, kolonizacija i posleratni razvoj strukture poseda u poljoprivredi Srbije", u: *Poljoprivreda Socijalističke Republike Srbije*. Beograd: NIP "Export Press", 1971, str. 21-26.
201. ROKSANDIĆ, Drago. *Vojna Hrvatska - La Croatie militaire: krajiško društvo u Francuskom Carstvu (1809-1813)*, knj. 1-2. Zagreb: Školska knjiga; Stvarnost, 1988. 360+282 str.
202. RUSIĆ, Branislav. *Beleške o najnovijim naseljenicima iz Makedonije u sedam sela vršačkog dela Banata*. Novi Sad: Matica srpska, 1958. 70 str.
203. ROUX, Michel. *Les Albanais en Yougoslavie: minorité nationale, territoire et développement*. Paris: Éditions de la Maison des sciences de l'homme, 1992. 546 p. <la réforme agraire et la colonisation, pp. 191-203>
204. SARIĆ, Sajma. "Agrarna reforma u Bosni i Hercegovini (1918-1941)", *Acta historico-oeconomica Iugoslaviae*, Zagreb, 1979, sv. 6, str. 83-98, Zusammenfassung.
205. SARIĆ, Samija. "Prilog proučavanju kolonizacije u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj 1941-1945", *Glasnik arhivâ i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 23-24/1983-1984, knj. 23-24, str. 181-196, Zusammenfassung.
206. SCHREINER, Bela. *Das Schicksal der Burgenländischen Kroaten durch 450 Jahre = Sudbina gradišćanskih Hrvatov kroz 450 ljet*. Eisenstadt: Hrvatsko kulturno društvo, 1983. 348 S.

207. SEKULIĆ, Ante. *Bački Hrvati: narodni život i običaji*. Zagreb: JAZU, 1991. VIII, 519 str. (Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena; knj. 52)
208. *Seobe Srba nekad i sad* (ur. Vladimir Grečić). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu; Matica Srba i iseljenika Srbije, 1990. 360 str.
209. SIĆ, Miroslav. "Karakteristike i značenje suvremene imigracije u istočnu Hrvatsku", u: *Zbornik na VIII kongres na geografite od SFRJ vo Makedonija od 9. IX do 14. IX 1968*. Skopje: Sojuz na geografskite društva na SFRJ, Geografsko društvo na SR Makedonija, 1968 (1969), str. 353-363, summary.
210. SIĆ, Miroslav. "Contemporary Development of the Population of Eastern Croatia", *Geographical Papers*, Zagreb, 1974, no. 2, pp. 141-161, sažetak.
211. SIMOVSKI, Todor. "Migracionite dviženja od 1912 do 1971 godina i reperкусиite vrz etničkiot sostav na naselenieto vo Egejska Makedonija", u: *Iseljeništvto naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik*. Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 222-242.
212. SMLATIĆ, Sulejman. "Iseljavanje jugoslavenskih Muslimana u Tursku i njihovo prilagođavanje novoj sredini", u: *Iseljeništvto naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom: zbornik*. Zagreb: Zavod za migracije i narodnosti, 1978, str. 249-256.
213. SPARAVALO, Joko. "Deagrarizacija - osnov socijalne i prostorne pokretljivosti stanovništva Bosne i Hercegovine u periodu poslije drugog svjetskog rata", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 365-388.
214. SPEHNJAK, Katarina. "Organizaciono-politički aspekti djelovanja Narodnog fronta u Slavoniji 1945-1951", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 20/1988, br. 1-2, str. 183-193.
215. *Srbija i Albanci*, knj. 1-3 (ur. Bojan Korsika). Ljubljana: Univerzitetni konferenci Zveze socialistične mladine Slovenije Maribor in Ljubljana, 1989. 155+93+131 str.
216. STIPETIĆ, Vladimir. "Agrarna reforma i kolonizacija u FNRJ godine 1945.-1948", *Rad JAZU*, Zagreb, 1954, knj. 300, str. 431-472. <prilog: Popis zakona, uređaba, naredaba, rješenja i tumačenja u vezi s agrarnom reformom: 1. Propisi u vezi sa agrarnom reformom i kolonizacijom bivše Jugoslavije; 2. Agrarna reforma i kolonizacija - savezni propisi; 3. Propisi narodnih republika>
217. STOJANOVIĆ, Branislav. "Dinamika rasta stanovništva šireg područja Osijeka u periodu 1948-1971", *Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta*, Beograd, (Geografski institut), 1978, sv. 25, str. 85-100, résumé.
218. STOJKOVIĆ, Slobodan M. "Naseljavanje Crnogoraca u AP Vojvodini (1945-1948-1959) (Statistički prilog proučavanju adaptacije Crnogoraca novoj sredini)", *Istorijski zapisi*, Titograd, 14/1961, knj. 18, sv. 1, str. 45-70, résumé.

219. STOLA, Dariusz. "Forced Migrations in Central European History", *International Migration Review*, New York, 26/1992, no. 2, pp. 324-341.
220. SUČESKA, Avdo. "Utjecaj migracionih kretanja na oblikovanje agrarnih odnosa u BiH u periodu osmanske vladavine", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 109-118.
221. ŠEHIC, Nusret. "Politika iseljavanja i useljavanja na području Bosne i Hercegovine 1918-1921. godine", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 195-222.
222. ŠEKULARAC, Božidar. "Migracije u prošlosti i sadašnjosti iz Crne Gore u Bosnu i Hercegovinu", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 223-227.
223. ŠENOA, Milan. "Doseljivanje tuđinaca u Srijem (Sa tri table van teksta)", *Rad JAZU*, Zagreb, 1914, knj. 201, str. 1-13.
224. ŠIDAK, Jaroslav, GROSS, Mirjana, KARAMAN, Igor, ŠEPIĆ, Dragovan. *Povijest hrvatskog naroda g. 1860-1914*. Zagreb: Školska knjiga, 1968. XII, 352 str.
225. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarna reforma i kolonizacija na području Virovitice u međuratnom razdoblju", *Zbornik CDISB*, Slavonski Brod, 21/1984, br. 1, str. 177-203, summary.
226. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarna reforma i kolonizacija na području Baranje u međuratnom razdoblju (1919-1941. godine)", u: *Tri stoljeća Belja*. Osijek: JAZU, Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986, str. 257-265.
227. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarna reforma i kolonizacija na veleposjedu Donji Miholjac 1919-1941. godine", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 20/1988, br. 1-2, str. 55-71.
228. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarna reforma na području Hrvatskog zagorja, Međimurja i Podravine u međuratnom razdoblju (1918-1941)", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 7/1988, str. 31-76, summary.
229. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarno pitanje u Dalmaciji između dva rata (1918-1941)", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 8/1989, str. 91-141, summary.
230. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Kolonizacija u Hrvatskoj 1919-1941. godine", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 9/1990, str. 85-164, summary.
231. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Agrarne promjene u Đakovštini 1918.-1941. godine", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 10/1991, str. 219-247, Zusammenfassung, summary.
232. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Strukturne promjene zemljišnih gospodarstava sisačkog područja 1918.-1941. godine", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 11/1992, str. 291-316, Zusammenfassung, summary.

233. ŠIMONČIĆ-BOBETKO, Zdenka. "Motrišta političkih stranaka u Hrvatskoj o agrarnom pitanju (1918.-1931.)", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 24/1992, br. 3, str. 129-147, summary.
234. ŠIŠIĆ, Ferdo. *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*. Zagreb: Matica Hrvatska, 1962. 551 str.
235. ŠLJIVO, Galib. "Emigriranje iz sjeverne Bosne u prekosavske krajeve u toku krimskog rata", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 133-148.
236. TODOROVSKI, Gligor. "Prilog kon prašanjeto za sastojbata na muslimanskite iselenici (muadžini) vo Makedonija po mladoturskata revolucija", *Glasnik na Institutot za nacionalna istorija*, Skopje, 26/1982, br. 2-3, str. 135-154.
237. TRIFUNOSKI, Jovan F. *O posleratnom naseljavanju srbijanskog stanovništva u Karavukovu, Ratkovu, Odžacima i Deronjama; Posleratno naseljavanje stanovništva u Rumi, Hrtkovcima i Nikincima*. Novi Sad: Matica srpska, 1961. 88 str., Zusammenfassung.
238. TRIFUNOSKI, Jovan F. "Nova Batanja: kolonističko naselje Srba optanata iz Mađarske u istočnoj Makedoniji", u: *Vojvodani van Vojvodine*. Novi Sad: Matica srpska, 1961, str. 3-23, résumé.
239. TRIFUNOSKI, Jovan F. "Posleratne migracije stanovništva u NR Makedoniji", *Zbornik radova SANU*, Beograd, (Etnografski institut, knj. 4), 1962, knj. 75, str. 121-127, résumé.
240. TRIFUNOSKI, Jovan F. "Raseljena sela u Skopskoj kotlini", *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, Zagreb, (JAZU), 1967, knj. 43, str. 605-627.
241. TRIFUNOSKI, Jovan F. "O stanovništvu SR Makedonije", *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena*, Zagreb, (JAZU), 1971, knj. 45, str. 697-711.
242. TRIFUNOSKI, Jovan. *Albansko stanovništvo u Socijalističkoj Republici Makedoniji: antropogeografska i etnografska istraživanja*. Beograd: Književne novine, 1988. 183 str.
243. UROŠEVIĆ, Atanasije. "Agrarna reforma i naseljavanje", u: *Spomenica dvadesetpetogodišnjice oslobođenja Južne Srbije 1912-1937* (ur. Aleksa Jovanović). Skoplje, 1937, str. 819-833.
244. VALENTIĆ, Mirko. "Turski ratovi i velike seobe Hrvata u XV. i XVI. stoljeću", u: *Gradišćanski Hrvati 1533-1983*. Zagreb: Društvo za suradnju s gradišćanskim Hrvatima i drugim hrvatskim narodnim manjinama u susjednim zemljama; Centar za istraživanje migracija i narodnosti, 1984, str. 5-15.
245. VALENTIĆ, Mirko. "Temeljne značajke povijesti Vojne krajine", *Povijesni prilozi*, Zagreb, 10/1991, str. 1-36, Zusammenfassung, summary.

246. VALENTIĆ, Mirko. "O etničkom korijenu hrvatskih i bosanskih Srba", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 24/1992, br. 3, str. 1-21, summary. <o turskoj i austrijskoj kolonizaciji balkanskih Vlaha>
247. VASOVIĆ, Milorad. *Najnovije naseljavanje Crnogoraca u nekim bačkim selima*. Novi Sad: Matica srpska, 1959. 169 str., résumé.
248. VISKOVIĆ, Nikola. "O uzrocima iseljavanja i opće krize na Kosovu", *Pogledi*, Split, 18/1988, br. 2, str. 551-558, summary.
249. VLAHOVIĆ, Petar. "Migracioni procesi i etnička struktura Vojvodine", *Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu*, Beograd, 1977, knj. 41, str. 113-121, résumé.
250. VLAŠKALIĆ, Tihomir. "Uticao agrarne reforme od 1945 godine na promene u strukturi poljoprivrednih poseda", *Ekonomski anali*, Beograd, 4/1958, br. 6, str. 138-150.
251. VOJE, Ignacij. "Migracioni procesi iz Bosne u slovenačkim zemljama za vrijeme turskih provala u 16. stoljeću", u: *Migracije i Bosna i Hercegovina*. Sarajevo: Institut za istoriju; Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, 1990, str. 89-99.
252. VRBOŠIĆ, Josip. "Kolonizacija dobrovoljaca u Slavoniji između dva svjetska rata (1918-1941. godine)", *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 36/1986, br. 5-6, str. 649-662, Zusammenfassung.
253. VRESK, Milan. "Vođinci: prilog proučavanju socijalno-geografskih promjena kolonizacijskih naselja istočne Hrvatske", *Geografski glasnik*, Zagreb, 1969, br. 31 str. 125-142, summary.
254. VRESK, Milan. "Neka obilježja urbanizacije Istočne Hrvatske", *Geografski glasnik*, Zagreb, 1988, br. 50, str. 33-44, Zusammenfassung.
255. WERTHEIMER-BALETIĆ, Alica. "Stanovništvo Baranje u razdoblju 1857-1981. godine", u: *Tri stoljeća Belja*. Osijek: JAZU, Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986, str. 65-76.
256. WERTHEIMER-BALETIĆ, Alica. *Stanovništvo Vukovara i vukovarskog kraja*. Zagreb: Globus, 1993. 240 str. <migracija, urbanizacija, kolonizacija, progoni, stradanja>
257. "Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji", *Službeni list DFJ*, Beograd, 1945, br. 64 (28. 8.).
258. "Zakon o provođenju agrarne reforme i kolonizacije na području Federalne Hrvatske", *Narodne novine*, Zagreb, 1945, br. 80 (28. 11.).
259. *Zbirka zakona i propisa o agrarnoj reformi i kolonizaciji*. Beograd: Službeni list Demokratske Federativne Jugoslavije, 1945. VI, 46 str.
260. ZLATKOVIĆ WINTER, Jelena. "Izbjeglice iz Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj: uzroci dolaska, regulacija i organizacija prihvata", *Migracijske teme*, Zagreb, 8/1992, br. 2, str. 127-140, summary.

261. ZLATKOVIĆ WINTER, Jelena. "Migration and Ethnic Mixing on the Territory of Former Yugoslavia: A Review of Immigrant Groups in the South Slavic Lands", *The Journal of Ethno-Development*, Detroit, 1/1993, no. 3, pp. 3-13.
262. ZUBIĆ, Novak. "Savremene migracije stanovništva komune Kupres (u periodu 1941.-1966. g.): prilog poznavanju kretanja stanovništva", *Geografski pregled*, Sarajevo, 1966, sv. 10, str. 47-61, summary.
263. ZWITTER, Fran. *Les problemes nationaux dans la Monarchie des Habsbourg*. Beograd: Comité national yougoslave des sciences historiques, 1960. 148 p.
264. ŽERJAVIĆ, Vladimir. *Opsesije i megalomanije oko Jasenovca i Bleiburga; Gubici stanovništva Jugoslavije u drugom svjetskom ratu*. 2. izd. Zagreb: Globus, 1992. 295 str.
265. ŽERJAVIĆ, Vladimir. "Doseljavanje i iseljavanje s područja Istre, Rijeke i Zadra u razdoblju 1910-1971", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 4-5 (6-7), str. 631-656, summary, riassunto.
266. ŽULJIĆ, Stanko. *Narodnosna struktura Jugoslavije i tokovi promjena*. Zagreb: Ekonomski institut - Zagreb, 1989. IV, 178 str.

2. Etnički sukob, "etničko čišćenje" i genocid

267. ANTIĆ, Ljubomir. *Serben in Kroatien: Geschichte, Materialien*. Zagreb: Republik Kroatien, Informationsministerium, s. a. 52 S.
268. ARTUKOVIĆ, Mato. *Ideologija srpsko-hrvatskih sporova (Srbobran 1884-1902)*. Zagreb: Naprijed, 1991. XVI, 284 str.
269. BANAC, Ivo. *The National Question in Yugoslavia: Origins, History, Politics*. Ithaca - London: Cornell University Press, 1984. 452 p.
270. BANAC, Ivo. *Nacionalno pitanje u Jugoslaviji: porijeklo, povijest, politika*. Zagreb: Globus, 1988. 420 str.
271. BANAC, Ivo. "Main Trends in the History of Croatia", in: *Documenta Croatica: On Croatian History and Identity and the War Against Croatia* (ed. Zvonimir Šeparović). Zagreb: Croatian Society of Victimology, 1992, pp. 9-28.
272. BANAC, Ivo. "The Fearful Asymmetry of War: The Causes and Consequences of Yugoslavia's Demise", *Daedalus*, Cambridge, Mass., 121/1992, no. 2, pp. 141-174.
273. BELJO, Ante. *Yu-genocid: Bleiburg, Križni put, Udba*. 2. proš. izd. Zagreb: Galerija "Stećak" Klek/Zagreb; Toronto: Hišak, 1990. 413 str.
274. *Bleiburška tragedija hrvatskoga naroda* (ur. Vinko Nikolić). 3. izd. Zagreb: Knjižnica Hrvatske revije; Agencija za marketing - Azinović, 1993. VI, VIA, /III/, 506 str.

275. BOBAN, Ljubo. *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, knj. 1-3. Zagreb: Školska knjiga; Stvarnost, 1987-1990. 453+442+354 str.
276. BOBAN, Ljubo. *Hrvatske granice od 1918. do 1993. godine*. 3. izd. Zagreb: Školska knjiga; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1993. 68 str.
277. BOGOVIĆ, Mile. "Srpsko pravoslavlje i suvremena zbivanja u Hrvatskoj", *Riječki teološki časopis*, Rijeka, 1/1993, br. 1, str. 115-126, riassunto.
278. *Bosna-Hercegovina: slike rata = Bosnia-Herzegovina: War Pictures = Bosnien und Herzegowina: Kriegsbilder = Bosnie-Herzégovine: images de guerre*. (ur. Božica Ercegovac Jambrović). Zagreb: Croatian Information Centre, 1993. 127 str.
279. *Bosnia-Herzegovina: Rape and Sexual Abuse by Armed Forces*. London: Amnesty International, January 1993. 14 p.
280. BRANDT, Miroslav. "Antimemorandum: bilješke uz 'Memorandum' SANU", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 209-255.
281. BRANDT, Miroslav. "The Antimemorandum: Notes on the SANU 'Memorandum'", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 230-288.
282. CRKVENČIĆ, Ivan, KLEMENČIĆ, Mladen. *Aggression Against Croatia: Geopolitical and Demographic Facts*. Zagreb: Central Bureau of Statistics, 1993. 72 p.
283. CRKVENČIĆ, Ivan, PEPEONIK, Zlatko. "Zapadna Slavonija - razvoj narodnosnog sastava", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), str. 335-364, summary, Zusammenfassung.
284. *Crnogorski narod i srpska politika genocida nad njim*. B. mj.: CFP, 1990. 284 str. (Elementa montenegrina, br. 1)
285. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka. "War, Ethnicity and Rape (The Case of Refugee Women from Bosnia)", European (East-West) Conference *Women in a Europe in Transition: The Rights of Immigrant and Refugee Women*, Athens (Mediterranean Women's Studies Institute), 23-26 November 1992. 8 p.
286. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka. "Le fait national en Yougoslavie vu à travers le système éducationnel", in: *Nations, Etat et territoire en Europe de l'Est et en URSS* (ed. Michel Roux). Paris: L'Harmattan, 1992, pp. 247-257.
287. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka. "Etničnost, rat i silovanje", *Migracijske teme*, Zagreb, 8/1992, br. 2, str. 95-104, summary.

288. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka. "Education and Inter-Ethnic Relations", in: *Kleine Nationen und ethnische Minderheiten im Umbruch Europas = Petites nations et minorités ethniques dans une Europe en devenir* (eds Silvo Devetak, Sergej Flere, Gerhard Seewann). München: SLAVICA Verlag, 1993, pp. 254-258.
289. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka. "Education, Ethnicity and Conflict: The Case of Former Yugoslavia", *The Journal of Ethno-Development*, Detroit, 1/1993, no. 3, pp. 13-20.
290. ČAČIĆ-KUMPES, Jadranka, NEJAŠMIĆ, Ivica. "Promjene etničke strukture Petrinje: demografski i sociološki aspekti", *Migracijske teme*, Zagreb, 7/1991, br. 2, str. 127-148, summary.
291. ČOVIĆ, Bože. "Politika obmana i nasilja", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 15-38.
292. ČOVIĆ, Bože. "Policy of Deceits and Violence", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 15-40.
293. ĆIMIĆ, Esad. "Socijalno-duhovni doseg islamizacije", *Naše teme*, Zagreb, 33/1989, br. 9, str. 2382-2389, summary.
294. DEDIJER, Vladimir, MILETIĆ, Antun. *Genocid nad Muslimanima, 1941-1945: zbornik dokumenata i svjedočenja*. Sarajevo: Svjetlost, 1990. XXXII, 885 str.
295. *Documenta Croatica: On Croatian History and Identity and the War Against Croatia* (ed. Zvonimir Šeparović). Zagreb: Croatian Society of Victimology, 1992. 210 p.
296. DOLBEAU, Christophe. *Le panserbisme, cancer yougoslave. Le drame des peuples non-serbes, victimes de la politique impérialiste serbe*. Zagreb: Croatian Writers' Association; Croatian P.E.N. Centre, 1992. 63 p.
297. *Dr. Ante Starčević*. Split: Laus, 1992. 229 str.
298. DUGANDŽIJA, Nikola. *Religija i nacija: uvodna istraživanja*. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost, 1983. 271 str.
299. DUJMOVIĆ, Tihomir. *Razgovori s dr. Antom Ciligom*. Zagreb: Azur Journal, 1991. 96 str.
300. DURAKOVIĆ, Asaf. *Od Bleiburga do muslimanske nacije*. Toronto: Naklada H.I.C., 1974. II, 40 str.
301. "Ethnische Säuberung" - Völkermord für "Großserbien": *Eine Dokumentation der Gesellschaft für bedrohte Völker* (Hg. Tilman Zülch). Hamburg - Zürich: Luchterhand, 1993. 175 S.
302. *Etničko čišćenje: povijesni dokumenti o jednoj srpskoj ideologiji* (prir. Mirko Grmek, Marc Gjidara, Neven Šimac). Zagreb: Globus, 1993. 226 str.

303. *Fear, Death and Resistance: An Ethnography of War: Croatia 1991-1992* (eds Lada Čale Feldman, Ines Prica, Reana Senjković). Zagreb: Institute of Ethnology and Folklore Research /etc./, 1993. VI, II, 257 p.
304. FINKIELKRAUT, Alain. *Comment peut-on être croate?* Paris: Gallimard, 1992. 154 p.
305. FINKIELKRAUT, Alain. *Kako se to može biti Hrvat?* Zagreb: Ceres, 1992. 137 str.
306. FRANKLIN LYTLE, Paula. "U.S. Policy Toward the Demise of Yugoslavia: The 'Virus of Nationalism'", *East European Politics and Societies*, Berkeley, 6/1992, no. 3, pp. 303-318.
307. GARAŠANIN, Ilija. "Načertanije (Program spoljašne i nacionalne politike Srbije na koncu 1844 godine)", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 65-77.
308. GARAŠANIN, Ilija. "Nachertanie (Programme for Serbian Foreign and National Policy at the End of 1844)", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 68-82.
309. GARDE, Paul. *Vie et mort de la Yougoslavie*. Paris: Fayard, 1992. 444 p.
310. GEIGER, Vladimir, JURKOVIĆ, Ivan. *Što se dogodilo s folksdojčerima? Sudbina Nijemaca u bivšoj Jugoslaviji*. Zagreb: Njemačka narodnosna zajednica, 1993. 140 str., Zusammenfassung.
311. *Genocide: Ethnic Cleansing in Northwestern Bosnia = Genozid: ethnische Säuberung im Nordwesten Bosniens = Génocide: le nettoyage ethnique dans le Nord-ouest de la Bosnie*. (ed. Božica Ercegovac-Jambrovac). Zagreb: Croatian Information Centre, 1993. 383 p.
312. *Geopolitical and Demographical Issues of Croatia* (ed. Ivan Crkvenčić, Mladen Klemenčić). Zagreb: Department of Geography, University of Zagreb, 1991. X, 397 p. (Geographical Papers; 8)
313. GOLDSTEIN, Slavko. "'Konačno rješenje jevrejskog pitanja' u jugoslavenskim zemljama", u: *Židovi na tlu Jugoslavije*. Zagreb: MTM, 1988, str. 181-191.
314. ХЕРШАК, Э [миль], КУМПЕС, Й [осип]. "Два типа этничности (хорватский и сербский примеры)", *Этнографическое обозрение*, Москва, 1993, № 4, с. 29-40, summary.
315. HOBBSAWM, Eric J. *Nacije i nacionalizam: program, mit, stvarnost*. Zagreb: Novi Liber, 1993. XIV, 219 str.
316. HODŽIĆ, Alija. "Etnocentizam društvenih grupa i nacionalnih zajednica", u: *Položaj naroda i međunacionalni odnosi u Hrvatskoj: sociologijski i demografski aspekti* (Štefica Bahtijarević, et al.; ur. Mladen Lazić). Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991, str. 115-128.

317. HORVAT, Josip. *Politička povijest Hrvatske*, knj. 1-2. 2. izd. Zagreb: August Cesarec, 1990. 435+479 str.
318. *Hrvatska između rata i samostalnosti* (Dušan Bilandžić, et al.). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada /etc./, 1991. 86 str.
319. *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991). 380 str.
320. JELIĆ-BUTIĆ, Fikreta. "Iz povijesti četničkog pokreta u Hrvatskoj između dva rata: prilog građi o četničkim udruženjima u Savskoj banovini 1934-1936", *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta*, Zagreb, 1988, sv. 21, str. 145-232, summary.
321. KAJAN, Ibrahim. *Zavođenje Muslimana (Budi svoj!)*. Zagreb: Smaila Kajan, 1992. 94 str.
322. KAJAN, Ibrahim. *Muslimanski danak u krvi*. Zagreb: Preporod, 1992. 116 str.
323. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović. "Srbi svi i svuda", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 81-98.
324. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović. "Serbs All and Everywhere", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 85-104.
325. KASAPOVIĆ, Mirjana. "Srpski nacionalizam i desni radikalizam", *Naše teme*, Zagreb, 33/1989, br. 1-2, str. 66-72, summary.
326. KATALINIĆ, Kazimir. *Argumenti: NDH, BiH, Bleiburg i genocid*. Buenos Aires - Zagreb: Časopis Republika Hrvatska, 1993. 151 str.
327. KATUNARIĆ, Vjeran. "Dimenzije etničke distance u Hrvatskoj", u: *Položaj naroda i međunacionalni odnosi u Hrvatskoj: sociologijski i demografski aspekti* (Štefica Bahtijarević, et al.; ur. Mladen Lazić). Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991, str. 129-139.
328. KATUNARIĆ, Vjeran. "Uoči novih etnopolitičkih raskola: Hrvatska i Bosna i Hercegovina", *Sociologija*, Beograd, 33/1991, br. 3, str. 373-385, summary.
329. KATUNARIĆ, Vjeran. "Politika, etnoreligioznost i autoritarnost: Hrvatska i Jugoslavija", u: *Socijalna struktura i kvaliteta života u Hrvatskoj*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991, str. 93-106.
330. KATUNARIĆ, Vjeran. "O modelu etničke kompetitivnosti u slučaju Hrvatske", *Revija za sociologiju*, Zagreb, 23/1992, br. 1-2, str. 117-124, summary.
331. KLANAC, Luka. *Demografske promjene obrovačkog kraja 1857-1991 (Hrvati od etnocida do genocida)*. Zagreb: vlast. nakl., 1992. 139 str.

332. KLEMENČIĆ, Mladen. "Narodnosni sastav pučanstva Južne Hrvatske", *Kolo*, Zagreb, 2(150)/1992, br. 2-3, str. 276-292.
333. KLEMENČIĆ, Mladen. "Velikosrpska teritorijalna posezanja", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), str. 285-304, summary, Zusammenfassung.
334. KLEMENČIĆ, Mladen, KUŠAR, Vesna, RICHTER, Željka. "Promjene narodnosnog sastava Istre: prostorna analiza popisnih podataka 1880-1991", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 4-5 (6-7), str. 607-629, summary, riassunto.
335. KLINAR, Peter. "Ethnic Conflicts in Postsocialist Societies in Europe. The Role of Small Nations in these Relations and Circumstances: The Case of Yugoslavia and Slovenia", in: *Kleine Nationen und ethnische Minderheiten im Umbruch Europas = Petites nations et minorités ethniques dans une Europe en devenir* (eds Silvo Devetak, Sergej Flere, Gerhard Seewann). München: SLAVICA Verlag, 1993, pp. 282-290.
336. KLOPČIČ, Vera. "The Ethnic Structure of ex Yugoslavia", *Razprave in gradivo*, Ljubljana, 1992, št. 26-27, str. 149-171.
337. KNAPP, Vladimir. "Engineering of 'Ethnic' Conflicts in Yugoslav Region - Example from Bosanski Novi", *Encyclopaedia Moderna*, Zagreb, 13/1992, no. 3 (39), pp. 438-444.
338. KOČOVIĆ, Bogoljub. *Žrtve Drugog svjetskog rata u Jugoslaviji*. Sarajevo: Svjetlost, 1990. XXIV, 199 str., résumé, summary.
339. KOMAC, Miran, MEŽNARIĆ, Silva, TÜRK, Danilo. "Ethnic Conflicts and Development in Yugoslavia: Current State of Research", *UNRISD Workshop on Ethnic Conflict and Development*, Dubrovnik, 3-6 June 1991. 20 p.
340. KUMPES, Josip. "Religija i etnički konflikt na južnoslavenskom prostoru (Sociologijske i socijalno-historijske napomene)", *Migracijske teme*, Zagreb, 8/1992, br. 1, str. 15-33, summary.
341. KUMPES, Josip. "Religion, Ethnic Identity and Conflict: Sociological and Social Historical Notes on the South Slavic Area", *The Journal of Ethno-Development*, Detroit, 1/1993, no. 3, pp. 30-37.
342. LETICA, Slaven. *Obećana zemlja: politički antimemoari*. Zagreb: Globus International /etc./, b. g. (1992). 504 str., summary.
343. LETICA, Slaven. *Divlje misli; ilustrirana kronika zabranjenih misli i zakasnjele povijesti*. Zagreb: AGM, 1993. 185 str.
344. *Le livre noir de l'ex-Yougoslavie: purification ethnique et crimes de guerre (Documents rassemblés par Le Nouvel Observateur et Reporters sans frontières)*. Paris: Arléa, 1993. XIV, 487 p.
345. LOVRENOVIĆ, Ivan, HUDELIST, Darko. "U labirintima Bosne i Hercegovine", *Erasmus*, Zagreb, 1993, br. 2, str. 19-30.

346. LUČIĆ, Ivo. *Selo moje Ravno: povijest stradanja Hrvata u Popovu*. Zagreb: Hrvatska hercegovačka zajednica "Herceg Stjepan", 1992. 152 str.
347. *Masovna silovanja kao ratni zločin* (ur. Zvonimir Šeparović). Zagreb: Hrvatsko žrtvoslovno društvo, 1993. VI, 197 str.
348. *Mass Killing and Genocide in Croatia 1991/1992: A Book of Evidence* (eds Ivica Kostović, Miloš Judaš). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1992. XII, 297 p.
349. McADAMS, C. Michael. *Hrvatska: mit i istina*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1993. 134 str.
350. "'Memorandum' SANU", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 256-300.
351. MEŠTROVIĆ, Ivan. *Uspomene na političke ljude i događaje*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1993. 381 str.
352. MILARDOVIĆ, Anđelko. *Srbijanski masovni pokret i hrvatsko pitanje*. Zagreb: Globus /etc./, 1991. 187 str.
353. MILARDOVIĆ, Anđelko. *Requiem za Jugoslaviju: komentari i dnevници 1989-1992*. Zagreb: Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu; Croatian Information Centre, 1992. 141 str.
354. MILINKOVIĆ, Bosiljka. *Bibliografija radova o nacionalnom pitanju i međunarodnim odnosima*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1992. IV, VI, 246, 47 str.
355. MINIĆ, Miloš. "Četnici", u: *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 3. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 1984, str. 269-275.
356. MOLAK, Branimir. "The War in Croatia - Why?", *Encyclopædia Moderna*, Zagreb, 13/1992, no. 1 (37), pp. 57-63.
357. MOLJEVIĆ, Stevan. "Homogena Srbija", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 141-147
358. MOLJEVIĆ, Stevan. "Homogeneous Serbia", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 151-158.
359. MRDJEN, Snježana. "Qui sont les 'Yougoslaves'?", in: *Nations, Etat et territoire en Europe de l'Est et en URSS* (ed. Michel Roux). Paris: L'Harmattan, 1992, pp. 259-266.
360. MUŽIĆ, Ivan. *Katolička crkva u Kraljevini Jugoslaviji: politički i pravni aspekti konkordata između Svete Stolice i Kraljevine Jugoslavije*. Split: Crkva u svijetu, 1978. 248 str.

361. MUŽIĆ, Ivan. "Ante Pavelić i pravoslavlje", *Kolo*, Zagreb, 1(149)/1991, br. 1-2, str. 108-135.
362. NEJAŠMIĆ, Ivica. "Neke populacijsko-geografske značajke sjevernodalmatinske unutrašnjosti (općine Benkovac, Drniš, Knin i Obrovac)", *Sociologija sela*, Zagreb, 1992, 30/1992, br. 1-2 (115-116), str. 61-72, summary, résumé.
363. *Le nettoyage ethnique. Documents historiques sur une idéologie serbe* (rassemblés, traduits et commentés par Mirko Grmek, Marc Gjidara, Neven Šimac). Paris: Fayard, 1993. 340 p.
364. OCVIRK, Drago. "Les religions dans les relations interethniques. Le cas Yougoslave", in: *Kleine Nationen und ethnische Minderheiten im Umbruch Europas = Petites nations et minorités ethniques dans une Europe en devenir* (eds Silvo Devetak, Sergej Flere, Gerhard Seewann). München: SLAVICA Verlag, 1993, pp. 223-227.
365. *O "nacionaliziranju" Muslimana* (ur. Alija Isaković). Zagreb: Globus, 1990. 375 str.
366. PAROVEL, Paolo. *Izbrisani identitet: nasilno potilijančevanje prezimena, imena i toponima u "Julijskoj Krajini", od 1919. do 1945; sa spiskovima iz Tršćanske, Goričke i Istarske pokrajine, te prvih 5.300 dekreta*. Pazin - Poreč - Pula: Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila" /etc./, 1993. 235 str.
367. PAVIĆ, Radovan. "Velika Srbija od 1844. do 1990/91. godine", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 151-201, 14 crteža.
368. PAVIĆ, Radovan. "Greater Serbia from 1844 to 1990/91", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 161-220, 14 maps.
369. PAVLIČEVIĆ, Dragutin. "Dva stoljeća velikosrpskih težnji prema Hrvatskoj 1793-1993", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), str. 247-283, summary, Zusammenfassung.
370. PEDERIN, Ivan. "Pokušaji prodora na Zapad Crne Gore, Srbije i pravoslavlja u XIX. stoljeću", *Croatica Christiana Periodica*, Zagreb, 16/1992, br. 30, str. 183-223, Zusammenfassung.
371. *Političko - geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991. VIII, 385 str., summaries, Zusammenfassungen, résumés.
372. *Položaj naroda i međunacionalni odnosi u Hrvatskoj: sociologijski i demografski aspekti* (Štefica Bahtijarević, et al.; ur. Mladen Lazić). Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991. 302 str.
373. PUCEK, Fedor. "Književnost o hrvatsko-srpskom pitanju i o problemima, koji se spominju u ovoj knjizi", u: L. v. Südländ. *Južnoslavensko pitanje: prikaz cjelokupnog pitanja*. Varaždin: Hrvatska demokratska stranka, 1990, str. 437-509. <bibliografija do 1943. godine>

374. RADETIĆ, Ernest. *Istra pod Italijom 1918-1943*. Zagreb, 1944. 276 str.
375. RADIĆ, Antun. *Narod i narodoznanstvo*. Zagreb: Seljačka sloga, 1936. VIII, 324 str. (Sabrana djela; knj. 1)
376. RADIĆ, Antun. *Kulturni vidici: razprave i feljtoni*. Zagreb: Seljačka sloga, 1938. 254 str. (Sabrana djela; knj. 16)
377. RADIĆ, Stjepan. *Živo hrvatsko pravo na Bosnu i Hercegovinu*. Zagreb: vlast. nakl., 1908. 60 str.
378. RADIĆ, Stjepan. *Politički spisi: autobiografija, članci, govori, rasprave* (prire. Zvonimir Kulundžić). Zagreb: Znanje, 1971. 625 str.
379. "Rat protiv Hrvatske", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), summaries, Zusammenfassungen. <tematski blok>
380. ROKSANDIĆ, Drago. *Srpska i hrvatska povijest i "nova historija"*. Zagreb: Stvarnost, 1991. 316 str.
381. ROKSANDIĆ, Drago. "Srbi u Hrvatskoj: pitanja o pola stoljeća povijesti (1941-1990)", u: *Položaj naroda i međunacionalni odnosi u Hrvatskoj: sociologijski i demografski aspekti* (Štefica Bahtijarević, et al.; ur. Mladen Lazić). Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, 1991, str. 11-21.
382. *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993. 426 p.
383. ROUX, Michel. "Yugoslavie: l'État et le territoire des nations", in: *Nations, Etat et territoire en Europe de l'Est et en URSS* (ed. Michel Roux). Paris: L'Harmattan, 1992, pp. 267-287.
384. ROUX, Michel. "A propos de la 'purification ethnique' en Bosnie-Herzégovine", *Hérodote*, Paris, 1992, n° 67, pp. 49-60.
385. "The SANU 'Memorandum'", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 289-337.
386. SENTIĆ, Marija. "Bibliografija radova dr. Ivana Jelića i dr. Fikrete Jelić-Butić", *Časopis za suvremenu povijest*, Zagreb, 24/1992, br. 3, str. 265-285, summary.
387. SOBOLEVSKI, Mihael. "Između Jasenovca i Bleiburga", *Erasmus*, Zagreb, 1993, br. 4, str. 42-47.
388. STARČEVIĆ, Ante. *Misli i pogledi: pojedinac - Hrvatska - svijet* (sastavio Blaž Jurišić). Zagreb: Matica hrvatska, 1971. 349 str.

389. STIPETIĆ, Vladimir. "Jedno stoljeće u razvoju nacionalne strukture stanovništva na teritoriju SR Hrvatske (1880-1981)", u: *Suvremeni ekonomski problemi*. Zagreb: JAZU; Informator, 1987, str. 61-126.
390. STOJANOVIĆ, Nikola. "Do istrage vaše ili naše", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 99-105.
391. STOJANOVIĆ, Nikola. "Until Your or Our Extermination", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 105-113.
392. SÜDLAND, L. v. *Južnoslavensko pitanje: prikaz cjelokupnog pitanja*. Varaždin: Hrvatska demokratska stranka, 1990. XXXII, 518 str.
393. ŠAGI-BUNIĆ, Tomislav J. *Katolička crkva i hrvatski narod*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1983. 229 str.
394. ŠAKIĆ, Vlado, SEDLAR, Slavenka, TOJČIĆ, Anka. "Ratni zločin i zločin genocida u agresiji Srbije na Republiku Hrvatsku...", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), str. 407-454, summary, Zusammenfassung.
395. ŠANJEK, Franjo. *Kršćanstvo na hrvatskom prostoru: pregled religiozne povijesti Hrvata (7-20. st.)*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1991. IV, 567 str.
396. ŠEGEDIN, Petar. "Genocidal Nature of a Nation", in: *Documenta Croatica: On Croatian History and Identity and the War Against Croatia* (ed. Zvonimir Šeparović). Zagreb: Croatian Society of Victimology, 1992, pp. 41-47.
397. ŠIMUNIĆ, Petar. "*Načertanije*": *tajni spis srpske nacionalne i vanjske politike*. Zagreb: Globus, 1992. X, 123 str.
398. ŠTERC, Stjepan. "Promjene nacionalnog sastava stanovništva istočne Slavonije i zapadnog Srijema i Bačke nakon 1921. godine", *Kolo*, Zagreb, 1(149)/1991, br. 5-6, str. 129-158.
399. ŠTULHOFER, Aleksandar. "Predviđanje rata? - Etnosociologija Dinka Tomašića", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 1/1992, br. 2 (2), str. 299-313, summary.
400. ŠTULHOFER, Aleksandar. "Etnosociologija i rat u Hrvatskoj", *Treći program Hrvatskog radija*, Zagreb, 1993, br. 38, str. 66-71.
401. ŠTULHOFER, Aleksandar, MATIĆ, Davorka. "Sociologija etničkih odnosa: skica jednog promašaja", u: *Sociologija i rat* (ur. Ognjen Čaldarović, Milan Mesić, Aleksandar Štulhofer). Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo, 1992, str. 63-74, summary.
402. TARLE, Marko. "Geneza velikosrpske imperijalne misli. III. Demografski i vjerski odnosi Hrvata i Srba u Hrvatskoj", *Hrvatska revija*, Zagreb, 43/1993, br. 2-3 (170-171), str. 153-180.

403. TOLSTOJ, Nikolaj. *Ministar i pokolji: Bleiburg i Kočevski Rog 1945*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1991. 375 str.
404. TOMASEVICH, Jozo. *Četnici u drugom svjetskom ratu 1941-1945*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1979. 445 str.
405. TOMAŠIĆ, Dinko. *Formiranje vladajućih skupina u ranijem društvenom razvitku Hrvata i Srba*. Zagreb, 1935. 23 str.
406. TOMAŠIĆ, Dinko. *Personality and Culture in Eastern European Politics*. New York: George W. Stewart, 1948. 249 p.
407. TUĐMAN, Franjo. *Bespuća povijesne zbiljnosti: rasprava o povijesti i filozofiji zlosilja*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1990. 507 str.
408. VALENTIĆ, Mirko. "Prva programska formulacija velikosrpske ideje", u: *Izvori velikosrpske agresije: rasprave, dokumenti, kartografski prikazi* (Miroslav Brandt, et al.; ur. Bože Čović). Zagreb: August Cesarec; Školska knjiga, b. g. (1991), str. 41-64.
409. VALENTIĆ, Mirko. "The First Formulation of the Greater-Serbian Idea", in: *Roots of Serbian Aggression: Debates, Documents, Cartographic Reviews* (Miroslav Brandt, et al.; ed. Bože Čović). Zagreb: Centar za strane jezike Vodnikova; AGM, 1993, pp. 43-67.
410. VUKOVIĆ, Tomislav, BOJOVIĆ, Edo. *Pregled srpskog antisemitizma*. Zagreb: Alatiir, 1992. II, 201 str.
411. WERTHEIMER-BALETIĆ, Alica. "Jedno i pol stoljeće u brojčanom razvoju stanovništva Vukovara i vukovarskog kraja", *Društvena istraživanja*, Zagreb, 2/1993, br. 2-3 (4-5), str. 455-477, summary, Zusammenfassung.
412. YERASIMOS, Stéphane. "Balkans: frontières d'aujourd'hui, d'hier et de demain?", *Hérodote*, Paris, 1991, n° 63, pp. 80-98.
413. ŽERJAVIĆ, Vladimir. "The Losses of Yugoslav Population in the Second World War", in: *Geopolitical and Demographical Issues of Croatia* (ed. Ivan Crkvenčić, Mladen Klemenčić). Zagreb: Department of Geography, University of Zagreb, 1991, pp. 83-107 (Geographical Papers; 8).
414. ŽERJAVIĆ, Vladimir. *Yugoslavia - Manipulations with the Number of Second World War Victims = Yougoslavie - manipulations sur le nombre des victimes de la Seconde guerre mondiale = Jugoslawien - Manipulationen mit Kriegsoffern des zweiten Weltkriegs = Jugoslavia - manipulacije žrtvama drugog svjetskog rata*. Zagreb: Croatian Information Centre, 1993. 129 p.
415. ŽULJIĆ, Stanko. "Kritički osvrt na neke zaključke i poruke J. Cvijića u njegovim antropogeografskim istraživanjima", u: *Političko-geografska i demografska pitanja Hrvatske*. Zagreb: Savez geografskih društava Hrvatske, 1991, str. 335-380, summary, Zusammenfassung, résumé.

FORCED MIGRATION, COLONIZATION AND ETHNIC CONFLICT: MATERIAL FOR RESEARCH AND A BIBLIOGRAPHY

SUMMARY

In this research (bibliography) the author presents scientific works from various disciplines and with diverse approaches (historical, sociological, demographic, economic-historical, social geographical, juridical, politological and psychological), as well as some popular works and material, relating to the problems of colonization, forced migration and "ethnic cleansing" in the South Slavic (Balkan) region during the 20th century. In some cases relevant works treating phenomena and processes in earlier centuries have likewise been included in the selection. Besides works which by their title directly treat some or several of the mentioned themes, the bibliography also includes works and material which treat these themes indirectly (or in a more broad sense), and/or provide their causal contexts.